

РОЛЬ ПРОДУКТИВНИХ ГРАМАТИЧНИХ НАВИЧОК У КОНТЕКСТІ МЕТОДИКИ ВИКЛАДАННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ

У статті розкривається поняття продуктивних граматичних навичок у контексті методики викладання, їх види та особливості формування на уроках іноземної мови у загальноосвітній школі.

Ключові слова: методика викладання, іноземна мова, мовлення, граматики, продуктивна граматична навичка.

The article reveals the concept of productive grammatical skills in the context of teaching methods, their types and peculiarities of formation at foreign language lessons in secondary schools.

Key words: teaching method, foreign language, speech, grammar, productive grammar skill.

На сучасному етапі методика навчання англійської мови фокусується на розгляді процесу формування граматичних навичок як керованої системи, в яку включається контроль, об'єктивно зумовлений логікою процесу управління навчальною діяльністю учнів. У загальноосвітній школі на уроках англійської мови вчителі досить часто приділяють увагу саме граматиці, адже граматичні навички відіграють важливу роль у формуванні мовленнєвої компетенції.

Під час навчання іноземної мови основним завданням навчання граматики є формування в учнів загальноосвітньої школи граматичних навичок у продуктивних видах мовної діяльності, відповідних меж граматичного мінімуму, визначеного програмами навчання. Комунікативна мета в процесі навчання граматики дозволяє виявити основну вимогу, що висувається до обсягу граматичного матеріалу, який підлягає засвоєнню в загальноосвітній школі. В роботах багатьох учених досить часто досліджується питання щодо формування граматичних навичок. Їх вивчали такі дослідники, як Т.Л. Байдак, О.І. Башмаков, О.Г. Бермус, О.Б. Бігич, Г.Е.Борецька, О.П. Буйницька, Т.М. Винарчук, Л.В. Власенко, О.О.Галочкіна, Я.М. Глинський, С.Ю. Ніколаєва, Л.І. Морська та ін. Зокрема, Л.І. Байдак досліджував особливості навчання граматики іноземної мови студентів нелінгвістичних закладів, Л.І. Морська теоретично обґрунтувала мовленнєві навички в аспекті навчання граматики, а Проценко Н.В. та Власенко Л.В. зауважують, що важливим є саме читання в процесі формування граматичних навичок.

Слід зазначити, що граматична навичка – це один із основних аспектів мовних умінь письма та говоріння. Також, граматична навичка говоріння визначається як правильне комунікативно-мотивоване вживання в мовленні граматичних явищ [5, с. 13]. Граматичні навички, які забезпечують правильне формовживання та формоутворення, можна назвати

морфологічними навичками. А інші навички, що відповідають за правильне розташування слів у реченні, називаються синтаксичними мовними навичками [3, с. 55].

Як зауважує С.Ю. Ніколаєва, вивчення граматики іноземної мови – це необхідна складова частина практичної мети навчання іноземних мов, яка формулюється як опанування комунікативною компетентністю на рівні, достатньому для іншого мовлення в чотирьох видах мовленнєвої діяльності: аудіюванні, говорінні, читанні та письмі в типових 16 ситуаціях [6, с. 39]. Автор підкреслює, що людина, яка не навчається грамоти рідної мови, не набуде мовних навичок, а її мова так і залишиться граматично недосконалою.

Мовна граматична навичка – це автоматизоване вживання в рецептивній та продуктивній мовній діяльності граматичного матеріалу. Характерними рисами мовної граматичної навички є: комунікативність, дискретність (перервність), ситуативність [4, с. 21].

Виділяють рецептивні та продуктивні граматичні навички [2, с. 78].

Рецептивна граматична навичка – це здатність розпізнавати граматичні форми і співвідносити ці форми з певним значенням.

Продуктивна граматична навичка – це здатність вибрати модель відповідну мовленнєвому завданню та оформити її за нормами мови.

Формування продуктивних граматичних навичок розглядається сучасною методичною наукою як формування покрокових дій з одиницями мови. Потрібно застосовувати проміжні перевірочні завдання, що використовуються в певній послідовності та допомагають перевірити процес засвоєння знань та дій, що становлять навичку. Важливо також організувати навчальну діяльність таким чином, щоб оперативно враховувати відомості про якість кожного кроку щодо становлення граматичної навички, тому що, наприклад, ще на початковому етапі вивчення іноземної мови учень потребує системи, адже можливості його пам'яті обмежені, і він не здатний запам'ятати одразу всі явища мови [1, с. 142]. Проте, граматика як будівельний матеріал мови допомагає впорядкувати опис граматичних закономірностей, що сприяють подальшому розвитку навичок. Таким чином, граматика сприяє правильній передачі найдрібніших нюансів думки, позбавляючи фразу неточностей та двозначності. Граматичні правила іноземної мови вчать по-новому обробляти інформацію, що подається, по-новому оформлювати свої власні думки. Спочатку цей процес має відбуватися усвідомлено, щоб учень помічав те, що вивчені раніше граматичні явища англійської знаходять своє місце в мові [7, с. 344].

Таким чином, формування граматичних навичок під час навчання англійської мови є одним із найважливіших аспектів, адже саме він відповідає за справжнє оволодіння іноземною мовою, за вміння грамотно та правильно спілкуватися нею.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Коваленко Г. С. Розвиток граматичних навичок на уроках з англійської мови у школярів основної школи за допомогою навчальних інтернет-програм // Актуальні

питання філології та методики викладання мов : зб. матер. III Всеукр. наук.-практ. інтернет-конф., присвяч. 90-річчю створення КДПУ та 25-річчю ф-ту інозем. мов, м. Кривий Ріг, 29-30 вересня 2020 р. / редкол. : С. І. Ковпик (голов. ред.), С. М. Амеліна, В.А.Гаманюк, О. Б. Каневська (відп. ред.), О. І. Гамалі, Н. Д. Соловійова. Кривий Ріг, 2020. Вип. 3 (15), ч. 2. С. 142-154.

2. Методика викладання іноземної мови / під заг. ред. Т.П. Леонтєвої. Мінськ: Вища школа, 2016. 239 с.

3. Мірошник І.В. Методичні рекомендації щодо формування англомовної граматичної компетентності учнів початкової загальноосвітньої школи. *Science and Education a New Dimension. Pedagogy and Psychology*, III(26), Issue: 50, 2015. С. 55-58.

4. Мірошник І.В. Методика формування англомовної граматичної компетенції в учнів початкової загальноосвітньої школи : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.02 / Наук. кер. канд. пед. наук, доц. М.Л. Писанко. К., 2013. 439 с.

5. Морська Л.І. Методика навчання іноземних мов і культур: теорія і практика : підручник для студ. класичних, педагогічних і лінгвістичних університетів / Бігич О. Б., Бориско Н. Ф., Борецька Г. Е. та ін./ за загальн. ред. С. Ю. Ніколаєвої. К. : Ленвіт, 2013. 590 с.

6. Ніколаєва С. Ю. Методика навчання іноземних мов і культур: теорія і практика : підручник для студ. лінгв. ун-тів і фак. ін. мов вищ. навч. закладів / Бігич О.Б., Бориско Н.Ф., Борецька Г.Е. та ін./ під загальн. ред. С.Ю. Ніколаєвої. К. : Ленвіт, 2013. 590 с.

7. Diachok N. V., Kuvarova O. K., Prystaiko T. S., Kirkovska I. S., & Semak L. A. Verbal compression as the implementation of universal tendency of compensative processes in the lingual world. *Linguistics and Culture Review*, 2021. 5 (S4). P. 344–357.

Науковий керівник кандидатка педагогічних наук, доцентка Кіщенко Ю.В.